

ko dopisující člen Královské české společnosti nauk. Stal se i předsedou Zemské péče o mládež v Brně. Byl členem řady odborných a zájmových organizací, například Mezinárodního institutu pro právní filozofii a právnickou sociologii, Filozofické jednoty Brno a také předsedou Svazu zemských ústředí pro péči o mládež.

Prof. Jaroslav Kallab, „mistr české právní vědy“, vytvořil vlastní logicky uspořádaný a důsledný systém právní noetiky a metodologie. Filozofickoprávní přístupy aplikoval při výkladu problémů trestního práva ve vědecké práci i v pedagogickém působení na Právnické fakultě Masarykovy univerzity. Metodologii právní vědy podle Kallaba si osvojovaly i mladší generace právníků působící v praxi. Jeho učebnice trestního práva hmotného (1935) podává obecné otázky trestního práva právě tímto způsobem. Zvláštní část přinesla originální důmyslné uspořádání. Kallabova právně filozofická koncepce, jak ji nacházíme v jeho díle, je zaměřena na širší způsoby právního poznání než ryze normativistický přístup prof. Weyra, jeho brněnského kolegy. Mezi oběma vědci se v letech 1920 - 1936 rozvinula vášnivá diskuse.

Poslední léta života Jaroslava Kallaba znamenala okupace a s ní související uzavření českých vysokých škol. Strávil je v ústraní, těžce nemocen. Zemřel v Praze dne 10. února 1942; zanechal po sobě jednoho syna.

Vědecká a literární tvorba prof. Kallaba je rozsáhlá. Nejvíce prací věnoval trestnímu právu hmotnému a trestnímu řízení. Kromě vědecko-pedagogické činnosti se angažoval v oblasti legislativní tvorby a praktické aplikace trestního práva pro mladistvé. Byl spoluautorem osnovy k trestnímu zákonu 1922, resp. 1920 - 1925, autorem vládního návrhu zákona o trestním soudnictví nad mládeží předloženého v roce 1930.

Prof. Kallab publikoval asi 95 prací, z toho 20 monografií a 75 odborných statí publikovaných ve vědeckých a odborných časopisech a sbornících.

Prof. JUDr. Jaroslav Kallab, vědec a pedagog, právník a filozof, byl slavnou osobností československého vědeckého života 20. a 30. let minulého století. I proto je po něm pojmenována ulice Kallabova v brněnské části Žabovřesky a Kallabův fond při České zemské

pěči o mládež v Brně. S politováním je však třeba poznamenat, že veřejnost nevěnovala stejnou péči, s jakou si připomíná jeho osobnost v oblasti vědy, jeho pozůstatkům. Památce Prof. Kallaba se lze poklonit až po trpělivém pátrání v centrální evidenci Ústředního hřbitova v Brně a samotný hrob jako by ani nepatřil jedné z nejvýznamnějších postav české právní vědy.

J. FENYK
K. PŘEPECHALOVÁ

František Kopečný

V roce 2009 jsme oslavili sté výročí narození a v roce 2010 vzpomeneme dvacáté výročí smrti významného českého jazykovědce, jehož osud byl spojen s Brnem – Františka Kopečného (*4. 10. 1909 v Seloutkách na Prostějovsku, †27. 3. 1990 v Prostějově). Jak občanský, tak i lingvistický život Františka Kopečného byl pohnutý. Kopečný studoval v letech 1929 až 1934 bohemistiku a germanistiku na Masarykově univerzitě. Mezi jeho učitele patřili František Trávníček a Oldřich Hujer, kteří v něm vzbudili zájem o historickou jazykovědu. Nejvíce ho ale ovlivnil Bohuslav Havránek, jeden z předních reprezentantů pražské školy jazykovědného strukturalismu a v třicátých letech profesor slavistiky na brněnské univerzitě. Havránek Kopečnému tak zprostředkoval zase funkčně-strukturální pohled na jazyk. Po působení jako gymnaziální učitel v Prostějově v letech 1934 - 1945 se Kopečný v roce 1947 na Masarykově univerzitě habilitoval pro bohemistickou jazykovědu a začal přednášet na nově zřízené olomoucké Palackého univerzitě. Po komunistickém převratě v únoru 1948 však musel olomouckou univerzitu opustit, a to nejspíš proto, aby jako katolík nekazil studující mládež. Na intervenci svého učitele Havránka, který byl činný jako vysoký funkcionář v komunistickém akademickém systému a mohl tak svým žákům pomáhat, Kopečný našťastí našel útočiště v brněnské pobožce Slovanského ústavu nově založené Československé akademie věd, což tehdy byl paradoxní osud mnoha komunisty pronásledovaných vědců, kteří v této instituci, původně zřízené pro snazší politickou kontro-

lu vědy, našli prostor k práci. Ve Slovanském ústavu v jeho různých formách, které během permanentních komunistických „reform“ organizace bádání získal, mohl pak Kopečný zůstat až do svého penzionování v roce 1976.

Kopečný byl především bohemista. Paleta jeho zájmů však byla velmi široká. Napsal četné texty a několik monografií o otázkách syntaxe a morfosyntaxe češtiny na širokém slavistickém pozadí. Tyto studie jsou velmi bohaté na materiál a detailní pozorování, strukturalista by si v nich nicméně přál více syntetizujícího pohledu a celostní koncepce. Silnější stopu inspirace pražskou lingvistikou najdeme v sérii navýsost zajímavých Kopečného textů ke starší české gramatice a k otázkám vývoje a kodifikace spisovné češtiny. Snad nejvíce se ale Kopečný zabýval etymologií. Byl ostatně téměř dvacet let vedoucím brněnského etymologického pracoviště AV. V etymologii je třeba vyzvednout zejména jeho slavistický i obecný příspěvek k obtížnému tématu etymologického výkladu gramatických slov, které je velmi aktuální v rámci dnešního intenzivního bádání o gramatikalizaci. Do etymologické oblasti Kopečného lingvistických zájmů patří pak také badatelé většinou opomíjené téma tzv. elementární příbuznosti jazyků, „šesti cesty“ mezi divergenční příbuzností genetickou a konvergenční příbuzností areálovou.

Kopečného studie stále přinášejí četné podněty k promýšlení různých jazykovědných problémů a inspirace k dalšímu bádání. Dokazuje to mimo jiné i skutečnost, že na rok 2010 se plánuje vydání hned několika knih s jeho texty. Jeho vědecký odkaz je tak stále živý.

B. VYKYPĚL

Vzpomínka na doc. dr. Josefa Skulinu

Když jsem v r. 1951 začal studovat na Filozofické fakultě MU, brzy jsem měl možnost setkat se dr. Josefem Skulinou, tehdy asistentem na katedře českého jazyka a literatury. Záhy jsem pak mohl poznat jeho vlídnost a nevšední ochotu pomoci a poradit. S vděčností vzpomínám, jak mě uváděl do dialektologické problematiky a zaslavčoval do metodiky terén-

ního výzkumu nářečí. Později jsem se s panem doktorem sešel na stejném pracovišti a tam s ním spolupracoval až do jeho odchodu do důchodu.

Josef Skulina se narodil 2. března 1920 v Ostravě, na letošek tedy připadají jeho nedožitá devadesátina. V Brně vystudoval obor čeština – ruština a po absolutoriu působil krátce jako středoškolský učitel, od r. 1951 pak na katedře českého jazyka FF MU, odkud přešel r. 1954 do dialektologického oddělení Ústavu pro jazyk český ČSAV. Na tomto akademickém pracovišti dosáhl v r. 1956 hodnosti CSc. a v r. 1959 se habilitoval pro obor česká dialektologie. V r. 1991 zemřel.

Základní složku vědeckého díla doc. dr. Josefa Skulinu, CSc., tvoří práce z dialektologie. Psal např. o diferenciaci východomoravských nářečí a o jejich vztahu k slovenštině a k českému národnímu jazyku, popsal některé nářeční typy a pojednal o jejich původu. Sledoval i vývojové tendence slezských nářečí a zvláštní pozornost věnoval problematice míšení jazyků a dialektů na jazykových hranicích a pronikání prvků obecné češtiny na moravské území. Podnětné jsou jeho úvahy o struktuře dialektů, o jazykovém zeměpisu a o zásadách terénních výzkumů nářečí.

Hlavní Skulinovou prací je knižní publikace Severní pomezí moravskoslovenských nářečí (Praha 1964). Autor v ní podal zevrubný popis nářečí na širším Hranicku, na Valašskomeziříčsku a Rožnovsku. Jde o oblast jazykově mimořádně pestrou, setkávají se zde totiž základní jevy nářečí východomoravských s prvky hanáckými a slezskými. Složitou jazykovou situaci se mu podařilo zachytit vhodným uplatněním metody jazykového zeměpisu. Monografie obsahuje 14 přehledných jazykových mapek, na nichž se sleduje územní rozšíření téměř 60 diferencních nářečních jevů. Novum Skulinovy studie je mj. v tom, že se snažil odhalit příčiny vzniku jazykových hranic v souvislosti s mimojazykovými faktory, např. v souvislosti s migrací obyvatelstva, s kolonizací a se správními celky pozdního feudalismu. Jeho práce je tak vzácným příspěvkem k historické dialektologii. Jde o spis cenný už tím, že se v něm probírá dialekt málo probádaného moravského teritoria. Vedle bohatého a dobře utříděného jazykového ma-